2017

M. A. 3rd Semester

SANSKRIT

PAPER–303

Full Marks : 40

Time : 2 Hours

The figures in the right hand margin indicate full marks. Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.

सर्वे प्रश्नाः सुरगिरा नागर्या समाधेयाः ।

1. अधोलिखितयोः कश्चिदेकः प्रश्नः समाधेयः । 10

क) 'साधकतमं करणम्'—इत्यत्र साधकशब्देन कः परामृश्यते ? सोदाहरणं सविभागञ्च तस्य लक्षणं निरूप्य 'पटरूपं प्रति पटः समवायिकारणं भवितुमर्हति न वेति विचार्यताम् ।

ख) का नाम प्रमा ? तत्र लक्षणघटकपदानां किं सार्थक्यम् ? न्यायमते प्रमा कतिविधा? काश्च ताः ? तत्र प्रत्यक्षप्रमायाः स्वरूपं संक्षेपतः निरूप्यताम् ।

2. अधोलिखितयोः कश्चिदेकः प्रश्नः समाधेयः । 10

   क) सांख्यसम्मता सृष्टिप्रक्रिया यथाग्रन्यम् आलोच्यताम् ।

   ख) सांख्यमते प्रमाणं कतिविधम् ? कानि च तानि ? तेषु दृष्टप्रमाणं सविस्तरम् आलोच्यताम् ।

3. अधोलिखितेषु यथेच्छं प्रश्नत्रयं समाधेयम् । 2×3

   क) सोदाहरणं लक्षणलक्षणं निरूप्यताम् ।

   ख) ''लिङ्गपरामर्शोऽनुमानम्''— इत्यत्र परामर्शो नाम किम् ।

   ग) 'संक्षिप्तयुक्त्यन्विततर्कभाषा'—इत्यत्र कः समासः?

   घ) के तावत् अयुतसिद्धपदार्थाः?

   ङ) ''यत्र मैत्रीतनयत्वं तत्र श्यामत्वमि'' त्यत्र व्याप्तिरस्ति न वेति कथम् ?

4. अधोलिखितेषु यथेच्छं प्रश्नत्रयं समाधेयम् । 2×3

   क) सत्कार्यसाधकाः हेतवः के ?

   ख) सांख्यमते कानि तत्त्वानि ? कानि च तानि ?

   ग) सांख्यमते प्रधानस्यानुपलब्धौ को हेतुः ?

   घ) प्रकृतेः स्वरूपं किम् ?

   ङ) सांख्यमते कति गुणाः? के च ते ?

5. व्याख्यायताम् — 8

   क) 'तच्चानुमानं द्विविधम्' ।

   अथवा

   ख) 'दुःखत्रयाभिघाताज्जिज्ञासा तदपघातके हेतौ ।

—o—